

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Stilus Romanae Curiae

[Rom], [um 1485]

[urn:nbn:de:bsz:31-293459](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-293459)

Quia in parte parentibus reverentia
 ad quam gerat sapientia /
 In hoc corde gerat patrem et matrem
 suam nec prohibet patris et matris
 tunc obsequiis / Et precipit ut filij
 honorem parentis officio pietatis
 adhaerent eis in necessitatibus eorum subveniendo

Dq 18

In libentia plus valet si vultur

Dicit beatus Augustinus
 Nihil certe delectabilius est in auro
 domini quam pura oratio delectanda corde
 fidelis

in g. l. c. 18.

Quid ego sunt pauperes quibus dango
 ams. lazari nostri per quos de terra
 et alij migraverunt.
 Ecce pauperes aui dab na habet
 q' habuit // Sed cum pro te deum orat
 dango ad deum clamat / dno multu angpi
 ad hunc fide ubi pro me
 Nam ipse misericordia qua q' facit pauperi
 deus miseret filia peius dnois eum
 t' b' aude

Gregorius

Et ego in vultu si sit peior ut cogitat
 si sit hoc ut meliorat

Augustinus

Qui laborat qui bene facit

Distinguit sepe sancto tunc no p'nde m'atit
 v' d'el t'it' n'q' p' p'it' d' f'ru'ia v'ite ..

Willibrodus

Adh. f. 1) (Jacobus, de val. missae pro defunctis)
 Basel. M. lib. Turon.
 (1493)

¶ Incipit Stilus Romanę Curie.

Uplex est modus deuoluendi siue trabendi causas ad Romanā curiā: ut in ipsa curia tractent. Unus p cōmissionem factā in curia cū potestate citādi: et isto mō inter bñficiales et nō bñficiales nulla est differentia: post q̄ cōmisse sunt. nisi in diuersitate modi pcedendi et obseruatōe terminorū ut infra dicit. licet leui⁹ et facili⁹ cause. bñficiales et nō deuolute p appellationē cōmittant in curia q̄ alie: et inter alias citius spūales et eccliaſtice q̄ pphane. et inter pphanas citi⁹ ille q̄ vtunt inter clericos q̄ inter laicos. s; post q̄ placet pape nulla est differentia: nisi in mō pcedendi: et obseruatiōe terminorū ut infra. ¶ Alius est modus deuoluendi per appellationē Et in isto mō est magna differentia inter bñficiales et nō bñficiales p quācunq; appellationē interpositā ad sedē apo. deuoluunt ad romanā curiā. dum mō dicta appellatio interponat in presentia appellati. vel eius pcuratoris specialiter in causa illa pstituti vel q̄cito cōmode intimet appellato vel pcurato: i predicto: data sibi scriptura autentica v̄ plecto sibi tenore appellatiōis cū copia sibi tradita: alioq; in absentia appellati v̄ pcuratoris talis appellatio intimanda est in domo habitatiōis appellati. vel si dom⁹ est in remotis in ecclia cathedrali ei⁹ ciuitatis vel dpoce⁹ cui⁹ est bñficiū de quo agit. et vtroq; casu nibilominus in ecclia vel bñficio de quo agit: et hoc verū nisi esset metus appellati vel suorū. tūc enī sufficit q̄ intimatio fiat in loco publico de quo verifile sit: q̄ veniat ad noticiam appellati. Itē est sciendum q̄ si aliqua appellatio vel citatio debeat ininuari alicui habenti parrochiale eccliaz: vel aliud beneficiū curatū regrens residentiā de iure: tūc in absentia appellati vel citādi sufficit q̄ fiat intimatio vel citatio in ecclesia cathedrali et in ecclesia siue beneficio curato: et non in aliqua domo habitatiōis. ¶ Alie vero cause nō bñficiales siue sint spūales et eccliaſtice: ut de vsuris: decimis: m̄rimonio et sūibus: siue inter clericos: si

ue inter laicos via appellationis dūtatur nō deuoluunt ad ro-
cu nisi scdm formā distictōis infra scripte. Aut enī appellauit
ante snām diffinituā aut post: si appellauerit ante: aut appel-
latio nō est acceptata a iudice vel approbata a parte. Primo ca-
su aut terminus fuit statutus ab homine a iudice vel a parte
tunc sufficit q̄ appellatus mittat p̄curatorē ad agendū r̄ defē-
dendū in curia: nec in tali casu virtute appellatōis procedi pōt
nisi de sp̄ali mandato pape cōmitterē cū pt̄ate citandi ī curia
r̄ decreta citatiōe r̄ executione reproducta nō vi appellatiōis s̄
citatiōis procederetur: aut termin⁹ fuit statut⁹ ab hoīe: r̄ tunc
iterū dico q̄ si casu priorō si appellatio est acceptata a iudice v̄
a parte approbata: aut null⁹ termin⁹ fuit statut⁹ ab hoīe. r̄ tūc
sufficit mittere p̄curatorē ad expediendum articulum grau-
aminis r̄ eo expedito in negotio p̄ncipali procedi pōt sed bene
in grauamine. Aut termin⁹ fuit statut⁹ ab hoīe r̄ appellat⁹ per
t̄it q̄ p̄one p̄ncipales venissent cū iurib⁹ r̄ munimētis ad ro-
cu. ad totā cām r̄ cause p̄ talē appellatiōē censent ad ro-cu. de-
uolute ad finē ut in negotio p̄ncipali p̄ audientiā p̄dictarū
possit procedi. Aut appellat⁹ hoc modo nō petijt r̄ tunc t̄mō
deuolutus est articul⁹ grauaminis. nec in negotio p̄ncipali illo
finito via appellationis procedi possit. r̄ sic t̄m vno casu appel-
latio añ snām deuoluit negociū p̄ncipale ad curiā itaq; in il-
la absq; aliqua alia citatiōe procedi possit ī curia p̄ audientiā
p̄dictarū cōtra absentē. s̄ q̄n appellatio recepta ē a iudice r̄ a
parte r̄ terminus statutus ab homine r̄ petito per appellatum
q̄ appellans veniat cum iuribus r̄ munimētis suis totam cau-
sam concernētib⁹: r̄ ille modus raro accidit. Si autem est ap-
pellatum in huiusmodi causis non beneficialibus a diffinitua
tunc aut appellatio fuit acceptata a iudice vel approbata a par-
te vel non. Primo casu siue terminus fuit statutus ab homine
vel non causa est deuoluta per appellationem. Itaq; per audiē-
tiam contradictarū contra absentē procedi possit etiā ī negotio
p̄ncipali. Sc̄do. s̄ q̄n nō est acceptata a parte nō est cā deuoluta

ad curiam ita q̄ per audientiam ꝓtradictariū procedi possit in
negocio principali: sed sufficit mittere ꝓcuratorē ad impetran-
dum ꝓ contradicendum.

In causis deuolutis modus ꝓcedendi in romana curia.

¶ Postq̄ aut̄ in romana curia ꝓ viam appellationis ita ut ī ea
tractari debeāt deuolute sunt cause hoc modo ꝓcedēdū ē. Et
primo cōmittenda ē cā appellatōis ꝓ negocij principalis alicui
auditori vel iudici ꝓ ꝓntata cōmissione ea die iuridica in audi-
entia vel sequēti ꝓducāt appellatio corā iudice si habet̄ al̄s ver-
bo detur ꝓ absq̄ hoc scōm modernā practicā. licet olim secus
erat. q̄ ꝓnunciat auditor: causā esse deuolutā: petat̄ ꝓ obtinea-
tur pars citari ꝓ audiētā ꝓtradictay ad dicēd̄ ꝓtra cōmissio-
nē ꝓ iura hmōi obtineat̄ si in grauamine ꝓceditur: siue sit bñfi-
cialis siue nō: ad impugnandū ꝓ iustificandū ad primā diē. Si
vero in negocio ꝓcipali pars vellet ꝓcedere tunc si cā est bñfi-
cialis tunc ē ꝓcedendū iuxta reformationē Martini pape. v. scz
ad libellandū ad primā: ad iurandū de calūnia ad primā. Etiā
de mero iure si aliqua p̄tū velit abbreviare tūc in terminō ad li-
bellandū poterit iura de calūnia: caueat tñ ut non remittat ex-
presse iuramentū alteri parti: sed tñ tacite: quia tacita valet:
expressa nocet: ꝓ ideo ꝓcurator sit attentus qñ iurat in terminō
ad libellandū q̄ auisset notariū q̄ scribat hoc iuramentū exp̄sse
ꝓ euz aduersario remissum. Deinde ad articulandū ad .iij. diē
ad dicēdū ꝓtra articulos ad .ii. diē. ad dicēdū ꝓtra ꝓducta ad
.ii. diē. ad declarandū ad .i. diē ꝓ si alique declaratōes denē fac-
to ad dicēdū ꝓtra eas ad primā diē: ꝓ deinde añ lapsū terminū
ad dicēdū ꝓtra articulos: articuli ad ꝓbandum admitti ꝓnt
ꝓvocata ad hoc parte factis ꝓbationibus si ē actor vel si est reus
ꝓ actor ꝓbauit: factis decisionibus ꝓ defensionibus ꝓtrariis re-
leuātib⁹ vel si nihil ꝓbat actor: etiā si re⁹ nihil ꝓbauerit ut cer-
tus sit d̄ absolutoria sn̄a pōt peti ꝓcludi ad statū: ꝓstmodū dū
iudex fuerit deliberat⁹ pōt ferre sn̄am. Et lz ꝓclusio ī bñficiali-
bus nō sit de subst̄aria tñ stilus curie habz q̄ semp ꝓcludi etiā

In beneficalibus & aliis sumariis causis. tenet tñ sententia si
ne tali p̄clusionione. nec ad hoc stilus p̄tradicit: & quo ad istam ma
teriã cõmissionis articulor̄ vel exceptionis: aut aliar̄ materia
rũ p̄ter q̄s de p̄clusionione dictũ est. tñ illa in causis pecuniarijs
siue p̄phanis sit de substantia. Idẽ in talib⁹ causis ordinarijs
siue p̄phanis seruetur. Item in sc̄da instantia omnes termini
p̄dicti ad primã diem seruant: excepto termino ad articulandũ
q̄ seruat ad. viii: & eodẽ modo in tertia instãtia dempto termi
no ad articulandũ qui seruat ad. vi.

¶ Modus seruandus in bñficialib⁹ deuolutis p̄ cõmissionem
¶ Itẽ eodẽ mō seruantur termini in cã bñficiali qñ cã est deuo
luta per cõmissionem cũ potestate citandi in curia & ex: & facta
executione in partibus quẽ executio eodẽ modo fienda est quo
appellatio interponenda fm formã Cle. Causam. Dempto q̄ in
hoc termino nõ oportet p̄ducere iura deuolutionẽ facientia: sed
p̄ducit̄ citatio vbo vel facto cũ ei⁹ executione: & deinde citetur
pars ad dicendũ contra cõmissionem. citationẽ: & ei⁹ executioz
Deinde ad libellandũ ad primã diem ut. s. r. talr q̄ si sint ambe
partes sufficiẽter fundate p̄ se vel suos p̄curatores: tũc p̄cedit̄
p̄tra eos. alioqñ pars p̄ns p̄cedat p̄ audientia p̄tradictaz. p̄tra
absentẽ si cã est deuoluta ut supra r. Et hoc idẽ seruat̄ in cau
tis nõ beneficalibus. de quibus supra.

¶ In causis nõ bñficialibus per cõmissionem.

¶ In causis vero nõ bñficialibus. aut ille sunt de decimis. ma
trimonijs. vel vsuris. procedendũ est ut in causis beneficalib⁹
modo quo supra dictum est. quo ad terminos: s; nõ quo ad de
uolutionẽ. ut etiam predictũ est. Aut ille cause sunt prophanẽ.
& tunc si appellatiões sunt deuolute modo quo supra fert̄. com
missa cã producat̄ appellatio. verbo vel facto: & citabitur pars
ad dicendũ contra cõmissionẽ & iura pro deuolutiõẽ cause faci
entia ad primã diem. Si vero est deuoluta p̄ citationem execu
tam tunc illa citatione cũ eius executione reproducta verbo vel
facto citabitur pars ad dicendũ p̄tra cõmissionẽ citationẽ et

et executionē ad primā: et de idē utroq; casu deuolutionis huius
modi termino primo seruato ad dicendū p̄tra deuolutionē v̄ ex
ecutiōz citatiōis citabit pars ad libellandū fm̄ antiquā practi
cam ad .viii. diē. s; fm̄ modernā q̄ mixtim cū antiqua seruatur
ad libellandū litē p̄testandā et de calūnia iurandū ad .viii. diē.
in quo termino dabitur libellus et citabitur pars ad respōdendū
libello: et litē sup̄ libello p̄testandā: et iurandū de calūnia ad pri
mā diē. sic nec ut ita fiat citetur ad idē tercio sub pena excō
municacionis ad .ii. diē. sed ne tunc citetur q̄rto et de sup̄abun
danti ad idē ad primā: si tunc libellās affirmat narrata in suo
libello fore vera et petita ī eo fieri debere añ litē p̄te. et nisi tūc ad
uersari det exceptiones releuātes nisi libellus de se sit inceptus
cōpellatur respondere. alioqn̄ excōcabitur. Exceptiones autē
q̄ possunt opponi ad litē p̄te. sunt tñ tres. s. de re iudicata trās
acta et finita: etiā exceptio que reputatur anōmala opponi pōt
ad impediendā litē p̄testatā. Si vero iudex cause cōpellat ad re
spondendum libello: quia est inceptus vel quia obstant excepti
ones tue: et tunc nō respondeas nisi metu excōcacionis: et simili
metu durāte: iures de calūnia: et deinde appelles ab illa cōpuls
ione metu excōmunicatiōis ad respondendū libello facta: et ī ca
su quo date fuerit exceptiōes: et admissiōe petita exceptionum
appellari pōt a nō admissiōe: et dictay exceptionū repulsiōe:
et cōpulsione h̄mōi cōiunctim et diuisim: et sic diuisim appellari
pōt a tali nō admissiōe: etiā ante cōpulsione: et si tibi placet p̄
sequi grauamen: et recedere velis a iudice q; forsan tibi suspectus
est vel alia de cā facias p̄iunctim cōmitti causam appellatiōis
ab h̄mōi grauamine vna cū toto negotio principali in forma q̄
infra p̄tinet. et licet appellatio qñ est legitima cōmittat vna cū
negotio principali nō venit negociū principale nisi qñ euentū
grauaminis tales sepe obtineant cōmissiōe: qñ p̄cessus est co
ram iudice q; in omnē euentū maneat iudex.

¶ Cōmissio grauaminis.

¶ Commissio vero in causa grauaminis h̄mōi termini seruen

tur sicut in alijs quorundam: cumque grauaminū. scz ad dicendū p̄tra cō-
missionē ad .j. diē. ad dicendū p̄tra appellatiōz ad .j. diē q̄re pe-
tenda est in termino quo accusat̄ p̄tumacia nil dicentis p̄tra cō-
missionē: et deinde ad impugnandū et iustificandū ad .j. diem: in
quo termino semp̄ dat̄ petitio ad min⁹. ubi petendo p̄nūciari
bene appellatū et male p̄cessum. Si vero est appellatū ecōtra scz
bene p̄cessum et male appellatū: licet cauti⁹ sit et vtilius quā in
illo termino ad impugnandū et iustificandū deē primo petitio
facto: et post terminū ad impugnandū et iustificandū altera par-
tū p̄t citari ad videndū inbiberi ad .j. diē vel ad statim: et pre-
dicta a grauamib⁹ quo ad terminos p̄cedūt q̄ appellans p̄se-
quit̄ eam appellatiōis. si appellat⁹ p̄sequat̄ eā ille potest q̄n
citatus est ad dicendū p̄tra cōmissionē: p̄sentire in iuridictiōz
impugnare nō possit ac p̄stare p̄sensuz expresse vel tacite et in illo
termino repetere appellatiōē partis aduersē inquantū p̄ pte
sua et p̄tra partē aduersam inquantū facit p̄tra se excipere gene-
raliter p̄tra eam et obtinere ad impugnandū et iustificanduz ad
primū diem quem terminū seruet ut supra.

¶ De prima instantia. Deinde p̄tinuando terminos in negocio p̄cipali si graua-
mē misceat̄ et expeditū est p̄ finem iterlocutoriā q̄ trāsiuit i re iu-
dicatā: v̄l q̄ ab ea nō ē appellatū: v̄l post .x. dies appellat̄. tunc
citē pars ad articulandū in p̄ma instātia ad .xv. diē. ad dicen-
dū p̄tra articulos ad viij. diē ad declarādū ad .viiij. diē. ad dice-
dū p̄tra declaratiōz si q̄ dat̄ ad .viii. diē al̄s nō. Deinde p̄t pe-
ti p̄cludi: et hoc si est re⁹: et aduersari⁹ et actor nō p̄bat: v̄l si actor
p̄bavit i causis pecuniarijs siue p̄phanis q̄n p̄sertim q̄s timeet
p̄missionē v̄l testes tūc iuste p̄ p̄clusiōē et deliberato iudice pro
sententia. **¶ De scda instantia.**
¶ Postq̄ in p̄tia instātia appellatū ē: et cā appellatiōis cōmissa
citabit̄ ad dicendū p̄tra cōmissionē ad primā diem iuridicā: et
si placet appellato statim p̄t facere citari partē ad libellanduz
ad .ij. diē. al̄s poterit excipere p̄tra cōmissionē vel non excipere

7 termino adueniente quelibet partiū pōt dare libellum scz ap-
pellatoziū: petendo p̄tinuare sententiā: 7 petendo bene. p̄cessus
p̄nunciari: 7 male appellatū. q̄ iudex nō bene p̄nunciavit iux-
ta petitionē suā. illud pōt tunc addere in libello suo. Appellās
ho pōt petere p̄trariū. 7 dare petitionē suā quā dedit in prima
instātia. Et deinde citabit̄ pars ad respondendū libello. 7 litē
p̄testandam: etiā ad primā diē in illo termino accusatur contu-
macia nō respōdentis libello: 7 hāc cautelā teneat volēs profe-
qui iudiciū. q̄ si pars altera est absens a iudicio: nō requiritur li-
tis p̄testatio in secūda instātia vbi facta est in prima. secus si ē
presens. teneat ergo talē ordinē volēs cōtinuare iudiciū: 7 acce-
lerare q̄ nullo termino vadat quo alia pars nō est presens. 7 ser-
uat terminū: 7 tunc citeat̄ pars ad iurandū de calumniā in eodē
termino sicut supradictū est. Deinde ad articulādū ad. viii. diē
ad dicendū p̄tra articulos ad. ii. diē. ad producendū omnia ad
ii. diē. ad dicendū p̄tra ad. ii. diē. 7 ad dicendū p̄tra declaratio-
nes si quę sint. similiter ad. ii. diem.

¶ De tertia instantia.

¶ In tertia instantia omēs termini seruant̄ ad idem. dempto
termino ad articulandū: q̄ seruat̄ ad. viii. diē. 7 teneat̄ cautela ī
termino ad libellandū: 7 respondendū libello. ut dictū est ī scōda
instantia.

¶ In causis nullitatum.

¶ In causis nullitatum. scz qñ cōmittit̄ 7 petitur ānullari ali-
qs processus vel sententia: vel alius extraiudicialis actus. tunc
si actus est iudicialis: 7 nullitas p̄stet ex eisdē actis: 7 tūc cōmis-
sa cā citata parte ad dicendū p̄tra cōmissionē nō requiritur ple-
na obseruatio terminoz fm naturā cause: vel si causa est bene-
ficialis vel sūmaria: vel alia: de qbus supra p̄ceditur. ut dictus
est. Et norandū est q̄ iudex vel auditor cui cōmissa est cā ap-
pellationis a diffinitiva pōt cognoscere de nullitate sn̄e. licet
hoc nō exprimat̄ in cōmissione sibi facta: secus ī iudicio appel-
lationis a grauamine vel interlocutoria. cautū tñ est q̄ semper
exp. imatur in cōmissione.

De causis restitutionis.

In cā restitutionis que d iure peti deberet infra q̄drienniū ut petiū restitutio in integrū aduersus aliquē actū r hoc princī palr vel incidentalr vel petiū restitutio ad appellandū. vel etiā incidentalr vel in integrū aduersus sn̄am r mittere iudiciū rescidens r nō resistoriū r tunc citeē pars ad dicēd̄ p̄tra cōmissio nē danē articuli si petant scōm viam iuris cōmunis deducenē casū eē quo restitutio p̄cedit r p̄ viā cōmissionis de grā petite r concessē tūc deducant̄ articuli verificationis pro verificatione cōmissionis r pars citeē ad dicendū p̄tra articulos ad primam diē: accusata cōtumacia in illo termīo petātur articuli r p̄ducā tur iura vel testes sm̄ materiā subiectā. Et est sciēdū circa hoc q̄ petēs restitutionē semp̄ ante q̄ restituaē debet docere de ali quo suo iure vel interesse vel saltim sumarie de lesione. Itē de inde d̄ factis p̄bationib⁹ sup̄ articulis petat̄ restitutio ī inte. cū negocio p̄cipali q̄d fieri p̄t de iure r vtile est fieri: seruādi tñ sunt termini ad longum scōm naturā cause.

In causis desertionibus.

In causis desertionis. s. qñ aliq̄ appellatio a diffinitiva sn̄a vel interlocutoria dicit̄ deserta: r tunc si deserta est in manib⁹ dñi auditoris cui cōmissa est r sic de alijs. tunc requiritur noua cōmissio sup̄ desertione als nō requiritur noua p̄uisio. Qua facta r p̄ntata citeē pars ad dicendū p̄tra ad secundā diē: r lapso illo termino citeē pars ad faciendū fidē de diligētis p̄secutio nis appellatōis primo ad primā diē: r deinde si nō docuerit de diligentia p̄dicta citeetur ad idē tercio r quarto r tunc iudex habet optionē an velit cōfirmare vel p̄nunciare tñ sup̄ desertiōe.

In causis attemptatorū taratio expensarum.

Item nota q̄ expense nunq̄ petunt̄ t̄ acari nisi qñ sunt tres sententie late: vel qñ primo trāsiiit in rem iudicatā: r tunc iudex q̄ tulit sn̄am vel surrogat⁹ eius debet tarare expensas r p̄ te vocata statim vel ad primā diē. r nō tarentur expense in Romana curia nisi pro cōmissionib⁹ simplicib⁹ nō consistozialib⁹

pro curfore. pro procuratorib? pro aduocatis. 7 sic de alijs. 7 iste
expense peti debent 7 taxari per cedula: scdm ordinē romano/
rū pontificum. 7 qñ vna vel due sententie late sunt in partibus
vel q pars vult q vnus auditor taret omnes expensas. hoc ob
tineat per cōmissionem.

¶ In causis beneficalibus.

¶ Item sciendū est q in causis bñficialibus 7 sūmarijs nō sūt
nisi quatuor termini substātiales scz ad articulandū. ad dicen/
dum contra articulos. ad producendū omnia. 7 ad dicendū con/
tra producta. Alior terminor obmissio nō reddit processū nul/
lum. In prophanis tñ nulli alij termini sunt substātiales vltra
predictos quatuor scz ad libellandū. ad respondendum libello.
ad litem contestandam 7 etiam ad concludendum.

¶ De grauamine.

¶ Item no. q qñ in ro. cu. alicui auditori cōmissum est aliq
grauamē puta qa appellatum est de partib? vel auditori came/
re ad curiā 7 cōmissa est causa appellationis grauaminis vna
cū negocio principali qz tunc de more curie: licet sit ptra ius q
iudex appellationis in curia etiam si pronunciat male appellat/
tum non tamen reuertitur causa ad priorem iudicē sed retinet
eam decernendam: vel qñ causa grauaminis 7 negocij principa/
lis est aduocata ab vno 7 cōmissa alteri: vl qñ appellatū ē a gra/
uamine 7 interlocutoria 7 diffinitiva als vni cōmisse sunt.

¶ In causis attemptatorum.

¶ In causis attemptatorū q sunt post appellationē vel lite pen/
dente semp requiritur noua cōmissio si occurrerint talia attem/
tata post cōmissionē primā qui pluraliter cōmissiones 7 scrip/
ta nō extendunt se ad actiones accusatas seu creatas lapsō ter/
mino ad dicendum contra cōmissionem qui est ad idem: dan/
tur semper articuli attemptatorum 7 citetur pars ad dicendum
contra articulos 7 faciat probationes per testes vel instrumen/
ta: deinde illis factis non requiritur obseruatio terminorū: nisi
si petitio detur.

In causa reductionis.

In causis ubi petitur reductio contra aliquod laudum p arbitros ad arbitrium boni viri si est causa beneficalis vel sumaria seruandi sunt termini ut supra dictum est. z nihilominus ultra hoc dandus est libellus concludens iniquitatem z reductionem scdm dispositionem iuris. Si vero causa vel negocium in qua petitur reductio non est beneficalis uel sumaria: tunc seruandi sunt termini sicut in causa ordinaria vel popbana et est lis contestanda.

De remissione ad partes.

In ca ubi petit remissio decerni ad partes expediat commissio sub plübo: z qñ decreta est remissio citeat ad primã diem ad pcedandũ de loco z iudice in quo termino fiat pcedia d vno vl plurib? iudicib? deinde citeat ad dandũ interrogatoria ad primã diẽ: z tunc in illo termino petunt articuli parte vocata: z si paratum habent portitor em: iuret portitor vel als. cum occurrerit parte tñ semp ad hoc vocata vel presente.

Practica circa remissionem.

Itẽ circa istas remissiones est sciendũ q in ro. cur. habet vna decisio ad hoc q iudex pöt remissionẽ decretã sub plübo papa li expedire sine commissioe z etiã commissari? su? in partib? pöt subdelegare vices suas qñ talis remissio expedit sub plübo papali: z tunc reportata commissioe iudex qui decreuit eã nõ pöt de ea cognoscere: nisi fiat commissio noua: z illa fiat sub forma binõi. Als cã tali pendente inter tales iudex decreuit remissionẽ per appellationẽ manus. S. U. se de causa ipsa intromittere non potest. Dignetur. E. S. U. eidem priorz iudici vel suo surrogato comittere z mandare. ut remissionẽ recipiat: aperiat: et ulterius in causa procedat.

Pro interesse.

Item est alius modus veniendi ad causam pro suo interesse. Videat aliquis an sibi expediat: quod considerare potest. Si enim iura predicta z etiam probationes in causa facte: plus

sibi p'sunt q̄ noceant. tunc est q̄ debeat venire pro interesse ⁊
tunc tertius q̄ uult venire p̄ interesse suo: als melius est q̄ hic
ad litē nouā seu nouū iudiciū corā eodē vel alio auditoze ut si
expediat sibi venire pro suo interesse uideat an ipse sit in prima
cōmissione dicti iudicii nōiatim p̄prehensus v̄ sub clausula ge
nerali scz ⁊ alios sua interesse putātes ⁊ tūc ueniat corā iudice
cū iurib⁹ ⁊ articulis suis ⁊ cū inter sit petat partē citari ad primā
ad dicendū p̄tra: ⁊ tūc in illo termō petat se admitti in statū ī
quo est in cā bñficiali. Si uero nō sit cōprehensus in prima cita
tione ⁊ cōmissione. tūc obtineat cōmissionē in q̄ petat se admi
tti p̄ suo interesse ⁊ p̄ducatur iura sua: seu suos articulos: ⁊ obti
neat citari partē ad dicendū p̄tra: ⁊ petat admitti ut. s̄. Quid
autē operat̄ generalis clausula que ponit̄ in cōmissione scz ⁊ ali
os sua interesse putātes! Dico q̄ sua interesse putās nō tenet
venire. lz possit venire ad cām nisi citat⁹ sit in specie. ac nōiat⁹
fm formā de elec. ⁊ tunc p̄iudicat sibi sententia. Et circa hoc no
ta q̄ si vna sentētia vel due p̄tra possessore late sint: ⁊ alius uenit
pro suo interesse. nō p̄pterea impeditur cā: si sit expeditibilis
inter priores partes qn̄ expediatur: ⁊ etiā fiat executio nisi poss
sessio fuisset uacans: vel ille qui ueniret p̄ suo interesse docet ⁊
se possidere: vel in cōmissione per quā uenit p̄ suo interesse sit
clausula q̄ cā inter omnes partes simul ⁊ semel. ac si vnico con
textu: eademq; sn̄ iā terminetur. ⁊ tunc etiam requiritur signa
tura q̄ admittat ⁊ procedat ut petitur. Et similiter sis cautus ī
dictando ⁊ recipiendo cōmissionem. In tali forma tenet modo
practica Rote q̄ utroq; casu detur iurisdicctio. Tamen creditur
esse contra. ff. siue de. si de beneficio de preben. ⁊ ad tollendum
dubium pone clausulam illam in principio.

In causis criminalibus.

In causis criminalibus per duplicem uiam: scilicet per uiam
Accusationis: Inquisitionis: Denunciationis: ⁊ Exceptionis.
Si per uiam accusationis si talis est cā q̄ ueniat aliq̄ corporal
pena imponēda. illa nō potest tractari p̄ pcuratore lz est tractā

da personaliter. nisi illa principalis persona sit in carcere detē-
ta. Si vero aliqua alia pena fuerit imponenda tunc tractari po-
test per procuratorem. et dandus est libellus si in eo sint expres-
sa crimina: exprimendus est locus: et locus loci: annus: mensis:
sed non requiritur dies: in quo libello ponenda est inscriptio ac-
cusatoris libellantis: ad penam talionis: sic actor potest illam
pati alio ad penam extraordinariam: et ad arbitrium boni viri: et
ante inscriptionem non dicitur reus conuentus respondere libello
et in talibus causis per accusatorem seruandi sunt termini ut in
pphanis scdm ordinem. put supra dictum est: quia tunc talis
causa non dicitur beneficalis. Si per viam inquisitionis. et hoc
fit dupliciter: Aliquando ad instantiam partis: et tunc procedē-
dum est sicut in accusatorio. Aliquando ex officio: et tunc iudex
habet deputare aliquem instigatorem vel procuratorem officij: et
tunc primo est inquirendū de infamia: que si probatur procedē-
dum est ulterius ad cognitionem veritatis: et in istis causis in-
quisitionis ex officio proceditur summarie: non seruando terminos
causarum pphanarum. Si per viam denunciationis quia si ill-
lud non est ad propositum: tunc illa est preparatoria ad inquisitionem
que fieri potest dupliciter. Si per viam exceptionis que fit cum
agitur de confirmanda electione vel instituendo presentatum:
vel inducendo pronisum in possessionem: tunc per modum excepti-
onis danda sunt crimina: et tunc requiritur specificatio ut. si et
ideo fit cautus procurator excipiens vel articulans in tali mate-
ria: vel articulet crimina: et quod illis addat: quod illa erant notoria pe-
tens possessionem bñfi. de illis erit notorie infamatus.
¶ Super notorio.
**¶ In causis in quibus tanq̄ super notorio proceditur post ci-
tationem ad dicēdū contra cōmissionē dandi sunt articuli su-
per notorio: et pars citabit ad dicēdū cōtra articulos et deinde
ferenda est sententia: nec aliqua observatio terminorum requiritur.
**¶ De prima instantia ut si in partibus vel p-
auditozem camere lata est sententia.****

Item notandum est q̄ ubi in prima vel in secunda instantia in p̄tibus vel per auditorē camere lata est sententia: tunc in cā appellationis que cōmittitur in Rota vel extra apostolico cōmissario: seruandi sunt termini sicut in prima instantia. Item q̄n granamē vel interlocutoria vel p̄ viam appellationis cā cōmissa est alicui auditori: tunc ille auditor potest inhibere auditori camere: vel etiam alteri cōmissario in curia vel extra: s; nō coauditori suo: vel alicui dominoꝝ Cardinalium: quia illis nō inhibetur: nisi seruatis terminis in appellatione a grauiamē vel interlocutoria seruari solitis: de quibus supra: et tunc in termino ad impugnandū et iustificandū citari potest pars illa in termino seruato ad videndum inhiberi ad statim: et tunc parte vocata debet decerni inhibitio.

De materijs obiectiuis.

Item nota q̄ materie obiectiue q̄n dant̄ principaliter et per viam positionū et articulorū: et semper dande sunt in termino substantiali ad dicendū contra producta ad tardius: licet ante dari possint p̄ modū exceptionū contra iura alteriꝝ partis semper dari possint in termino ad hoc statuto: et tales materie obiectiue quales sint impugnāt ius pp̄iū: et sunt specificande in tpe et loco: et in alijs circūstantijs: sicut supra in libello accusationū.

Appellatio a diffinitiuā.

Item nota q̄ quando appellatur a diffinitiuā nō oportet exprimere aliquā causam in appellatiōe. Idem quando appellat̄ a sententia habente vim diffinitiuē: ut est sententia super attētatōis: sup̄ desertione: sup̄ nullitate: et plures que nō expectāt diffinitiuam post se.

Circa probationem dilatoriam.

Item circa probationē dilatoriā et alias que dantur in cā est sciendū q̄ si aliqs cōuenit̄ in Ro: cu: ita q̄ ipse p̄ris ē q̄n cōmittitur cā: tunc nisi cā prius sit deuoluta ad curiā p̄ appellationē

Aut ipse est legatus aut nuncius alicuius domini tunc habet ius rei
uocandi domum nisi ueniret sup contractu facto illo tempore quo
nuncius fuit alibi datur sibi tempus siue inducie ad habendum iu-
ra et defensiones de partibus interim suspeditur in causa et illud tem-
pus datur magnum vel paruum secundum distantiam loci a loco do-
micilij illius qui conuenitur. Et nota quod illa dilatio ad habendum
iura non solum datur ad habendum iura ipsius rei sed etiam ipsi ac-
tori datur ad habendum informationem et defensionem pro iura par-
tis sibi aduersae et ideo sepius viget practica quod non obstante quod
actor dicebat se velle petere gratiam processum acceptationem
et provisionem et alia iura rei nihilominus reo dantur inducie si
ipse allegabat se velle habere informationem et defensionem con-
tra iura partis aduersae et in hoc sit cautus procurator ut sic per-
tat. Item nota circa dilatorias probationes: nota quod omnes pro-
bationes iudiciales sunt arbitrande per auditorem vel iudicem
preterea quando excipitur de excocitatione cum ibi iura datur ter-
minum octo dierum et aliquando dantur decem aliquando plu-
res vel pauciores secundum quod placet iudici.

¶ De occasione hereditatis.
Item est notandum quod si velis aliquem uenire occasione he-
reditatis antequam ponigas libellum vnam pariam facias petiti-
onem seu interrogationem in qua contineatur quod iudex interro-
get an sit heres defuncti cuius nomine conuenitur et an sit solus
vel pro parte. Item quod aliquis conuenitur rei veniendi vel quacumque
actione reali semper si pars ea est presens in curia facias eum in-
terrogari an possideat et teneatur respondere. Et istud multum
relaxabit te. Si quis enim conuenitur possessor alicuius rei licet
ipse patiatur iudicium: ex hoc non posset condemnari ut
possessor: nec ad dimittendum possessionem: nec in fructibus
suis probetur possessor. Et istud nota quia sepius venit in
practica et multum in hoc errare solent. Et hoc idem tenet specu-

in ti. de interro. que sunt ante litem contesta.

¶ Super Spolio.

¶ Itē no. q. si aliquis super spolio bñficij siue possessorio recuperando agit et in cā. pphana tunc nō est necesse q. pducatur aliquem titulū sed sufficit q. probet se possedisse et aliū nunc possidere. In causa vero bñficiali vel matrimoniali v. alia i qua nō potest haberi possessio oportet q. agens producat titulū suū et verificet illū secus si beneficiatus nō dicat se spoliatū bñficio s. fructib. bñficij i toto v. in parte aut aliquo iure sui bñficij nō requirit q. producat titulū sed sufficit q. pbet se possidere bñficiū cui. noie agit: Nota etiā circa hoc q. in cā. spoliij ubi ius cōmune facit pro reo et ptra actorē licet etiā nō sit causa bñficialis vel matrimonialis oportet q. agens pducatur titulum suum vel titulū tantū tps q. hominū memoria in contrariū nō existat et probet: et iste casus est in ca. ad decimas. de resti. spo. li. vi.

¶ Super titulo beneficij.

¶ Itē no. q. licet qñ agit super titulo bñficij siue petitorio siue possessorio procedit summaria sine litis ptest. ut supra visum ē secus qñ agit de proprietate beneficij puta si vna ecclia dicit sibi vna aliā eccliam vnitā. Idez si agit sup aliq. re v. iure particulari spectante ad beneficiū et circa hoc vidi dubitare q. si vn. dicit se habere titulū in beneficio et alius beneficiū quod in cor. poratur an. pcedat summarie ut in causa bñficiali vel plenarie ut in pphana. Et si actor agit ut de proprietate beneficij actio sua erit plenaria et seruabunt termini ut in pphana et recouētio rei poterit esse summaria et deducit principalis ius suum.

¶ Cui cōmissum est aliquod generale pcuratorium.

¶ Item sit attentus pcurator habens reducere aliquā cām in curia cui cōmissum est pcuratorium generale q. illud nō pducatur ipse psonaliter sed persuasus est ut tradat. ipm alicui amico qui illo presente tradet illud notario et tunc ipse procurator presens et dicat ego intelligo me cōstitutū esse generaliter p. A. ad multas causas et negocia ego intendo solus dñs. acceptare in

ista causa pendente et non in alijs et ac substituo si voluerit substituere protestando quod nihil fiat nisi me vel eis vocatis. et ista doctrina ideo datur quia si procurator pro se produceret procuratorium videret acceptasse onus quo ad illa contenta in illo nec posset se exonerare: et casus est in cle. de procu.

¶ Diffamatio procuratorum.

¶ Item non quod nihil est quod magis diffamat procuratores quam quod ipsi dimittunt deserere appellationes pro negligentia: et hoc continetur duplici via in appellatione et diffinitiva. Primo quia contra auditores et iudices dant terminos. x. dierum ad prosequendum et tunc infra illos. x. dies appellans debet facere committi causam alicui iudici vel auditori et facere presentari commissionem: quod si hoc non poterit vel tunc expedit quod vadat ad cancellariam coram notario: et habeat commissionem duplicatam: et unam tradat ad manum vicecancellarij vel regentis cancellariae. aliam tradat notario et in absentia vicecancellarij vel regentis ponat eam in capsa ubi tales commissiones ponuntur. aliam vero commissionem notario predicto et faciat fieri instrumentum de diligentia predicta infra decem dies quod si iste non fecerit procurator appellatis deserit appellatio.

¶ Sublata desertione.

¶ Item commissa causa et sublata desertione infra decem dies vel facta protestatione ut supra tunc illud est commune quod in appellationibus a gravamine: vel ab interlocutoria ubi nullus terminus prefigitur saltem in romana curia tunc omnes termini debent servari infra annum a die appellationis interposite et dari petitio per procuratorem appellantis ut in decisione rote. Et in antiquis. Et hoc sufficit nisi protestetur infra annum de diligentia sua videlicet quod petat causam expediri in instanti. Primo secundo et tertio instanti instantissime: et hanc protestationem subscribat per se in domo sua et producat in iudicio quod notarij sepe sunt negligentes in scribendo et in secundo

fatali & in tercio & in alijs &c. & nisi termini sint seruati data pe-
titione & facta protestatione huiusmodi: appellatio est deserta.
Et similiter nisi fiat protestatio in scda instantia non obstante
diligentia pdicti primi fatalis etiã appellatio deseritur illa est
maior verecundia quã procurator possit habere si faciat deseri
appellationẽ. Si vero procurator indiget remissione ad partes
in scda instantia tunc seruet terminos & sup articulis & excepti
onibus datis vel etiam nouis tunc datis si expedit petat sibi de
cerni remissionẽ citius q̃ potest & det illã petitionem in scrip-
tis: quia notarij sepe indebite scribunt: qđ si secus fuerit factũ
prestetur q̃ nõ stat p eum sed per iudicẽ vel partẽ aduersam.

In publicatione dictorum testium.

Item in publicatione dictorum testium hanc teneat procurator: cau-
telam q̃ qñ testes producuntur per partem aduersam nihil pro-
testetur contra eos sed taceat quousq; p iudicẽ de consensu par-
tium publicati fuerint. Et si timet ut iudex recipere voluerit p
tem contra quam pducuntur ad dicendũ ptra eorum dicta & ipse
iudex eludat & sniam ferat habeat secum appellationẽ paratã
& nõ publicatione & prefirione termini huiusmodi.

**De modo deuoluendi causam per appellationem
in partibus interpositam ad Curiam Ro.**

Item sciendum est q̃ si appellatio interponatur in partibus
in presentia partis: id est partis appellat: vñ ipsius legitimi p-
curatoris tunc causa eorum est deuoluta dummodo super hoc
appareat publicum instrumentum confectum: & constet de mã-
dato procuratoris: sed si appellans presentiam appellati habe-
re non poterit circa appellationem interpositam: ac ut causa be-
ne deuoluatur seruabit appellans hunc modum videlicet q̃ fa-
ciat suam appellationem in scriptis i bona forma: qua facta ac

cedat ad notarium publicum in presentia testium : ⁊ legat ap-
pellationem hmoi de uerbo ad uerbuꝝ: Et lecta huiusmodi ap-
pellatione petat instanter instantius et instantissime aposto-
los sibi dari si est aliquis qui uelit dare protestado qꝫ si partis ap-
pellate presentia comode habere posset eidē insinuaret ⁊ inti-
maret: ⁊ sup hoc petat publicū instrumentū: ⁊ hoc facto idē ap-
pellans tenet intimare ⁊ insinuare hmoi appellationem parti
appellate seu eius procuratori: si ipsorū aut alteriꝝ eorū presentia
comode habere possit infra mensem post interpositionem pre-
dicte appellationis: uel post mensem quātotius fieri potest: ⁊ ī
insinuatione hmoi hunc seruabit modū: scz qꝫ appellans assu-
mat sibi notarium publicū ⁊ testes: ⁊ accedat ad partem appel-
latam uel ipsius procuratorem: alioqn protestando de ipsorum
absentia huiusmodi appellationem per ipsum ante interpositā
ut permittitur per notarium publicum legi ⁊ publicari faciet:
⁊ appellato seu eius procuratori copiam appellationis tradat:
requirendo notarium ut super premissis sibi publicum cōficiat
instrumentū alioquin si ipsius partis rei procuratoris predicti
presentiam habere non potest: tunc si causa ipsa fuerit benefi-
cialis expedit qꝫ in loco beneficij de quo agitur: uel in loco ubi
pars appellata fuerit beneficiata infra missarum solemnias: uel
quando cantantur hore diei in loco beneficij uel partis appel-
late in p̄sentia beneficiatorū in ipsa per te partem appellantem
uel tuum procuratorem uel notarium publicum legas publice
⁊ pars apostolos petat: nihilominus si partis appellate presen-
tiam haberet ipsi eandem appellationem insinuaret. Et sic si-
militer faciet in domo partis appellate: si comode ⁊ tute ad
eius domum accedere poterit: sin autem in ecclesia cathedrali
in loco beneficij: ⁊ etiam in ecclesia parrochiali sub qua degit ⁊
moratur. Et bonum est affigere copias earūdem ad ualvas ecc-
lesiarum ⁊ etiam in domo habitationis appellati: ⁊ aī adhibe-
re talē diligentia circa insinuationē hmoi appellatōis q̄lis ē

adhibenda in executione citationis legitime in partibus fieri de
Et si pars appellans noluerit prosequi appellationem suam: et pars
appellata vellet eam prosequi: expedit quod pars appellata instet
pro copia habenda appellationis: sub manu publica Notarii: scilicet
illius qui instrumentum confecit. Et si ille Notarius negauerit
sibi tradere illius copiam: accedat pars appellata ad officialem:
vel ad alium deputatum super hoc potestatem habentem et ille
compellat notarium ad tradendum sibi copiam: salario tamen
sibi producendo: et citari faciat partem ad hoc videndum sibi de
cerni copiam appellationis.

Item nota quod ad declarandum collatores ordinarios in parti-
tibus incidisse in penas censuras etc. sic proceditur. Primo enim
producuntur coram executore deputato in bullis. Secundo petitur
decerni citatio contra ordinarios et eorum procuratores si qui sint
in Romana curia: et omnes alios sua interesse putantes: ad di-
cendum contra litteras apostolicas et processum inde factum ac re-
quisitionem. Tercio petitur decerni in contumaciam ipsorum nihil
dicentium quo minus etc. vel dicendum causam etc. Et illa citatio
fit tribus vicibus et ultra. Quarto ad audiendum se sententias
censuras et penas ecclesiasticas in processu contentas incidisse de-
clarari: vel dicendum causam quare etc. semper proceditur per au-
dientiam contradictoriam.

¶ Finis.

Quid est corpus noster nisi cinis & terra factus

Et cito in terram pulverem & redigetur

33. v. 4

¶ Sicut beatus Augustinus dicit quibus de pietate qua nulla potest
figurare iniquitatem vel impietatem

Molite iudicare ut no iudicabimini

Molite condemnare ut no condemnabimini. quod si ego
humana fragilitate contingat forte vos quemcumq; suspicose
iudicare nolite tamen condemnare a digno aliquo
damnatione defendere. Nam qui iudicet et peccator et ab
eius iudicio. Ita q; facile e in oculis damni soliti
hanc parte pauperem. Ita q; ad tunc multa ad aduersum
ad facilius tunc illud. alio alium condemnat.

~~¶ Sicut dicitur in ierem. viij~~
~~Nullus est qui agat penitentiam super~~
~~peccatis suis. et peccato suo dicat~~

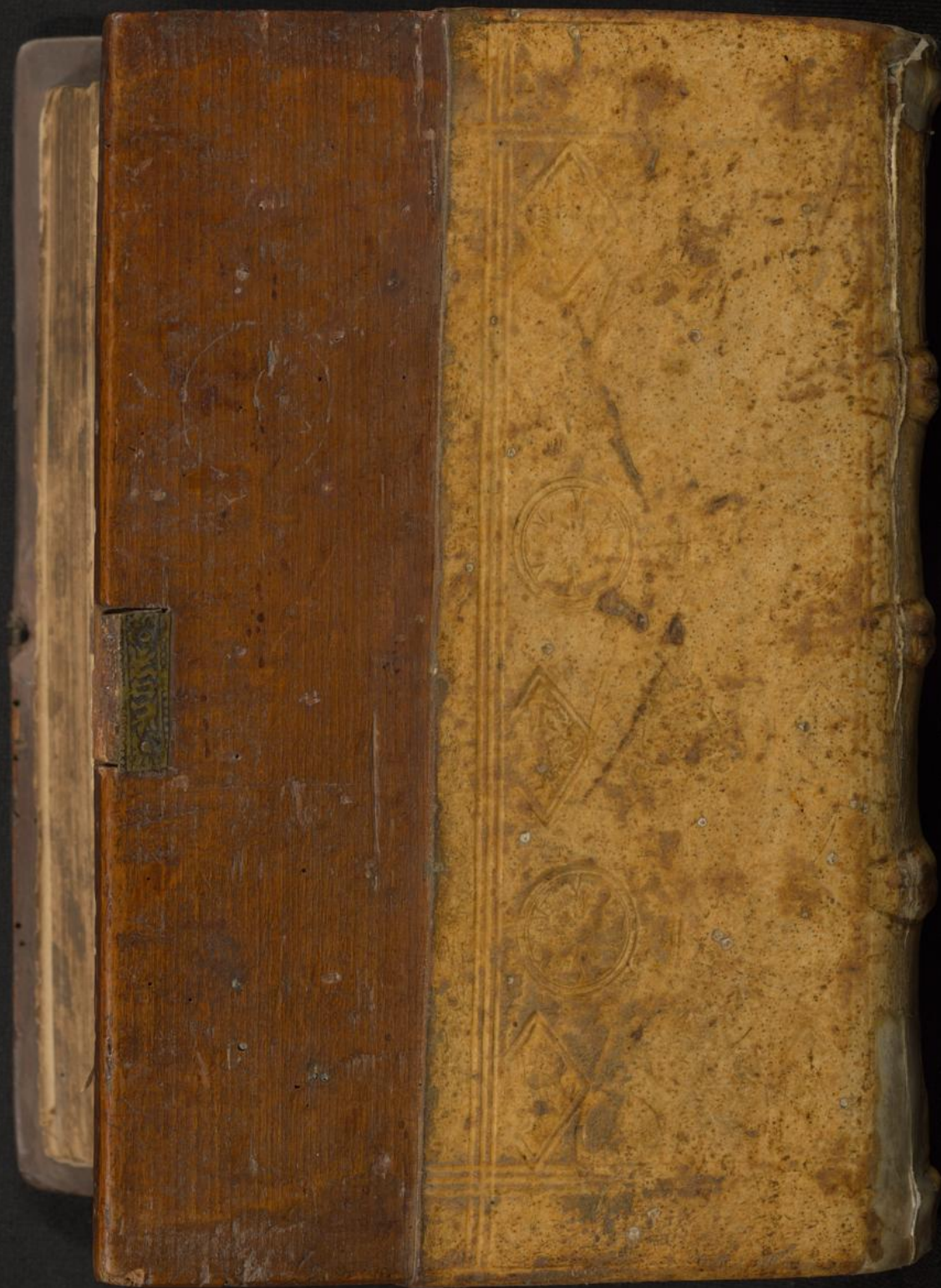
¶ Iudicis cum parit iustitiam habet. Sed sicut
ambrosius dicit parit dolet amarissime. Sed si
peperit gaudet et se sunt allevatam

¶ In persona gravida peccato ante confessionem et Repore
confessio tristis et et amara. Et confessione finita
videt quasi liberata liberata. Unde ambrosius
homo post ad se ipse sentit se allevatam opendere
peccati precoripiente. Unde dicit iudith. viij.
Quia patiens est dominus. penitentiam et eius
indulgentiam sub lacrymis populem

¶ Et homo ut sub vadens. si in peccato
et no rediens de se apud

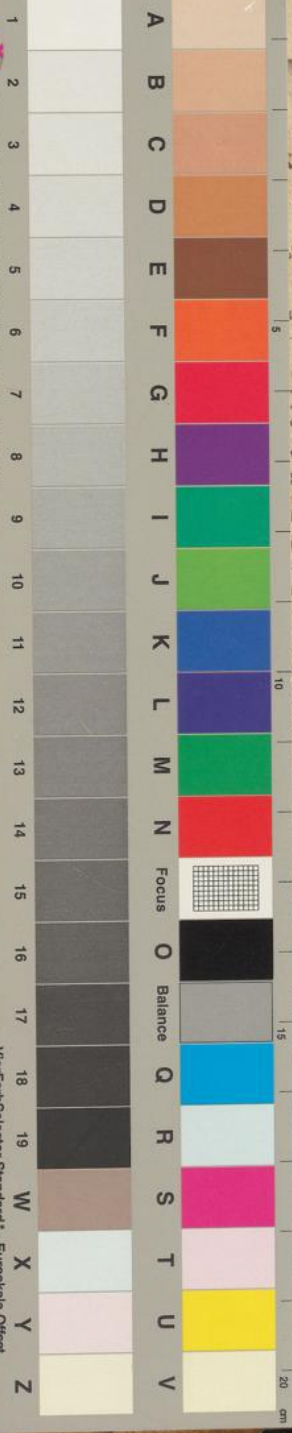
¶ Sicut dicit Ysaia q; seorsum ipse speravit

¶ Sicut dicit Ysaia q; seorsum ipse speravit
Et respice

Copyright 4/1999 XryMaster GmbH www.xrymaster.com

VerfarSelektor Standard - Euroskala Offset

33. V 7

Nulla potest
impictas
dicarini

in i qd. si eo
quemq. suppone
qud aliquem
est peccator' oras
nulli solito
nulla ad aduad
annat' i:
p'ere. viij
et penitentijs super
suo dicit

ralet. O3 sicut
arissime O3 d
auatam

cap' sionem et Repore
et cap' sione sicut
Vide amib
atleuatijs opendere
sicut Judicij. viij
sistendi et eub
populi lery
adens. si imp'ean
se ap' d' a r r

inter grad.

Quid in est corpus
Et cito in testu

Dicit beatus Augustinus

Molite g'ere
h'mana frag
judicare fra
dammatio de
vit g'esser'
hanc p'be pau
ad finaliter

Amib
separat
in p'for
ante p'
vide
hanc p'be
p'cati
Quia
Judicij

Dicitur dicit Ym...